

Marianne Ellilä, Eija Paavilainen ja Anna Liisa Aho: Perhesurmien taustatekijät ja ennaltaehkäisy uhrien läheisten näkökulmasta

Liitetäulukko 1. Sähköinen kyselylomake.

Kysymykset

---

1. Sukupuolesi
2. Ikäsi
3. Kansalaisuutesi
4. Kuvaile perhesurmaan johtanut tapahtuma ja tekotapa
5. Suhteesi (esimerkiksi naapuri, ystävä, vävy) perhesurman uhriin?
6. Suhteesi (esimerkiksi naapuri, ystävä, vävy) perhesurman tekijään?
7. Uhrin suhde (esimerkiksi puoliso, lapsi, ex-puoliso) perhesurman tekijään?
8. Perhesurman uhrien lukumäärä?
9. Kuolleen läheisesi ikä?
10. Kuolleen läheisesi sukupuoli?
11. Milloin perhesurma on tapahtunut (kuukausi ja vuosi)?
12. Liittykö perhesurmaan tekijän päihteiden alaisena oleminen?
13. Oliko mielestäsi perhesurmaa ennakoivia tekijöitä havaittavissa?
14. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, niin kuvaile mahdollisimman kattavasti mitä perhesurmaa ennakoivia tekijöitä oli havaittavissa?
15. Kuvaile mahdollisimman laajasti, miten mielestäsi perhesurmia voitaisiin estää yhteiskunnassa (esimerkiksi neuvolan, lastensuojelun, poliisin kautta) ja mitä keinoja voitaisiin käyttää?
16. Mitä haluat kertoa tutkijoille aiheeseen liittyen?
17. Kokemuksesi tähän kyselyyn osallistumisesta.
18. Mikäli olet halukas osallistumaan myöhemmin haastatteluun, jätä yhteystietosi (sähköpostiosoitteesi tai puhelinnumerosi). Kiitos osallistumisestasi kyselyyn.

Liitetaulukko 2. Perhesurmien taustatekijät.

Pääluokka	Yläluokka	Alaluokka
perheeseen ja parisuhteeseen liittyvät tekijät	lasten turvattomat kotiolot	lapsiin kohdistuva fyysinen väkivalta kotona lapsiin kohdistuva henkinen väkivalta kotona lasten oireilu kotioloihin lasten pelko kertoa kotioloista lasten huonot kotiolot tehty lastensuojeluilmoitus
	perheen ahdinko	taloudelliset huolet kuormittava perhetilanne tukiverkkojen puuttuminen perheessä selvittämättömiä tapahtumia avuttomuus vanhempana kulussien ylläpitäminen
	väkivalta ja ongelmat parisuhteessa	haukkuminen parisuhteessa uhkailu parisuhteessa kiusaaminen parisuhteessa kontrollointi parisuhteessa fyysinen väkivalta parisuhteessa taloudellinen väkivalta parisuhteessa seksuaalinen väkivalta parisuhteessa riitelemine parisuhteessa sairaallinen mustasukkaisuus parisuhteessa väkivallan tunnistamisen vaikeus parisuhteessa parisuhteesta lähtemisen vaikeudet
	vaikeutunut erotilanne	eron jälkeinen puolison vainoaminen erosta kostaminen puolisolle

		<p>kyvyttömyys hyväksyä eroa puolisoista</p> <p>omistushalu lapsista</p> <p>huoltajuusriita lapsista</p> <p>perheidyllin menettämisen pelkääminen</p>
perhesurmaajan henkilökohtaiseen ja sosiaaliseen tilanteeseen liittyvät tekijät	perhesurmaajan terveyteen liittyvät tekijät	<p>mielenterveysongelmat</p> <p>työuupumus</p> <p>uniongelmat</p> <p>vakava fyysinen sairastuminen</p>
	perhesurmaajan tunteisiin ja ajatteluun liittyvät tekijät	<p>häpeän tunteminen</p> <p>nöyryytyksen tunteminen</p> <p>katkeruuden tunteminen</p> <p>surun tunteminen läheisen kuolemasta</p> <p>mustavalkoinen ajattelu</p> <p>tunteettomuus</p> <p>hylätyksi tulemisen pelko</p> <p>impulsiivisuus</p> <p>ajatusmalli muiden olevan itseä vastaan</p>
	perhesurmaajan itseä tuhoava käyttäytyminen	<p>päihteiden väärinkäyttö</p> <p>kiellettyjen hormonien käyttö</p> <p>itsemurhan suunnittelu</p> <p>itsemurhalla uhkaaminen</p> <p>omien mielenterveysongelmien salaaminen</p>
	perhesurmaajan ongelmallinen käyttäytyminen muita kohtaan	<p>armottomuus muita kohtaan</p> <p>vihamielisyys muita kohtaan</p> <p>pelottelu muita kohtaan</p> <p>väkivaltaisuus muita kohtaan</p>

		<p>narsistinen käyttäytyminen muita kohtaan</p> <p>manipulatiivinen käyttäytyminen muita kohtaan</p> <p>rikolliset teot</p> <p>uhkaavat kirjoitukset sosiaalisessa mediassa</p> <p>epäterve itsekkyyys</p> <p>riitely ihmissuhteissa</p>
	perhesurmaajan huono sosioekonominen tilanne	<p>yksinäisyys yhteiskunnassa</p> <p>syrjäytyneisyys yhteiskunnassa</p> <p>työn loppuminen</p>
perhesurmaajan lapsuuteen liittyvät tekijät	perhesurmaajan huolestuttava käyttäytyminen lapsuudessa	<p>päihteiden käyttö lapsuudessa</p> <p>väkivaltainen käyttäytyminen lapsuudessa</p>
	perhesurmaajan lapsuuden autoritaarinen kasvatus	<p>ylirealistiset lapsuuden vaatimukset</p> <p>ankara lapsuus</p> <p>lapsuudessa ei annettu vaihtoehtoja valita uraa</p>
	perhesurmaajan lapsuuden huono kodin tunneilmasto	<p>ristiriitainen ilmapiiri lapsuudessa kotona</p> <p>huono ilmapiiri lapsuudessa kotona</p> <p>tunnekylmä ilmapiiri lapsuudessa kotona</p> <p>vanhempien riitaisa ero lapsuudessa</p> <p>asioiden käsittelemättömyys lapsuudessa</p>
	perhesurmaajan lapsuuden turvaton kasvuympäristö	<p>vanhemman päihteiden käyttöä lapsuudessa</p> <p>perheväkivaltaa lapsuudessa</p> <p>oman äidin mielenterveyden ongelmia lapsuudessa</p> <p>oman äidin jaksamisen ongelmia lapsuudessa</p> <p>turvattomuutta lapsuudessa</p> <p>sukupolvien huono-osaisuutta lapsuudessa</p>

		raakojen asioiden tekeminen omassa lapsuudessa
ammattilaisiin liittyvät tekijät	ammattilaisten epäonnistunut toiminta	väkivallasta vaikeneminen neuvolassa viranomaisten ammattitaidottomuus terveydenhuollon ammattitaidottomuus
	hyvinvointijärjestelmän toimimattomuus	tiedonkulun toimimattomuus ammattilaisten välillä sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuus neuvolapalveluiden heikkeneminen
	perhesurmaajan aiempi kontakti viranomaisiin	tekijän saama lähestymiskielto perhesurman suunnittelu perhesurman yritys kontakti poliisiin ennen surmaa
	perheen avun piiriin pääsemättömyys	vaikeus pyytää apua vaikeus ottaa apua vastaan avun saamisen vaikeus tiedonpuute avun saamisen mahdollisuuksista avun hakemisen häpeäminen läheisten pelko tekijää kohtaan esti avun hakemisen surmaaja ei tunnista omaa avun tarvetta ulkopuoliset ei reagoineet vakaviin merkkeihin

Liitetaulukko 3. Perhesurmien ennaltaehkäisy.

Pääluokka	Yläluokka	Alaluokka
avunsaamiseen liittyvät tekijät	avun ja tuen saaminen ajoissa	avun saaminen matalalla kynnyksellä avun saaminen erokiistoihin
	avunsaannin mahdollisuuksista paremmin tiedottaminen	tiedon parempi välittäminen saatavilla olevaan apuun taito puhua paremmin asiakkaalle avusta
	väkivallasta puhuminen ja siihen puuttuminen	väkivallan moninaisuuden avaaminen asiakkaalle väkivallasta kysyminen ammatillisesti kahden kesken asiakkaan kohtaaman väkivallan tunnistaminen asiakkaan kohtaamaan väkivaltaan reagointi konkreettista apua väkivallan uhreille
	vakavasti mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden parempi hoito	avohoidon parempi toimivuus tarve mielenterveyslain muuttamiseen
ammattilaisiin ja yhteiskuntaan liittyvät tekijät	ammattilaisten välisen yhteistyön ja koulutuksen parantaminen	ammattilaisten välinen parempi yhteistyö ammattilaisten välinen parempi tiedon siirto koulutuksen kehittäminen koulutuksen lisääminen
	asiakkaan ja perheen tilanteen parempi tunteminen	pysyvämpi suhde asiakkaaseen luottamuksellisempi suhde asiakkaaseen ammattilaisten perehtyminen perheen tilanteeseen ko- konaisvaltaisesti

lasten parempi suojeleminen	lasten turvallisempi kasvu ympäristö lasten läsnä oleva kuunteleminen lasten parempi tukeminen lasten edun huomioiminen
yhteiskunnalliset toimet	uhrien läheiset huomioidaan paremmin sekundaarisina uhreina yhteiskunnallinen keskustelu hyvinvoinnista yhteiskunnallinen keskustelu arvoista resurssien lisääminen lasten kanssa työskenteleville resurssien lisääminen mielenterveystyöhön koronan vaikutukset huomioitava perheisiin mediassa perhesurmien sensitiivinen käsittely poliisin tärkeä rooli lähestymiskiellon koventaminen
kaiken ikäisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	aikuisten tunnetaitojen kehittäminen aikuisten vuorovaikutustaitojen kehittäminen lasten tunnetaitojen kehittäminen lasten vuorovaikutustaitojen kehittäminen